

Druga kadencja prezydenta Andrzej Dudy – przewidywania i oczekiwania

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Druga kadencja prezydenta Andrzeja Dudy – przewidywania i oczekiwania

- » Ponad połowa badanych (56%) spodziewa się, że prezydent będzie pełnił swoje obowiązki tak jak dotychczas. Pozostali mają na ogół nadzieję, że druga kadencja Andrzeja Dudy będzie lepsza niż poprzednia (31%). Tylko nieliczni (8%) uważają, że prezydent będzie wykonywał swoje obowiązki gorzej niż dotychczas.

- » Większość ankietowanych (62%) uważa, że prezydent Andrzej Duda powinien coś zmienić w sposobie sprawowania swojej funkcji. Niespełna co czwarty ankietowany (23%) nie oczekuje zmian. Osoby, które dostrzegały potrzebę zmian, deklarowały, że prezydent powinien być bardziej niezależny od rządzącej większości.

- » Najczęściej wyrażane oczekiwania pod adresem prezydenta dotyczą tego, aby stał na straży przestrzegania konstytucji w Polsce (54% ogółu badanych) oraz aby współpracował ze wszystkimi siłami politycznymi w naszym kraju (53%). Na trzecim miejscu wśród priorytetów znalazło się dbanie o bezpieczeństwo państwa, wskazane przez 46% respondentów.

Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (362) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 18 do 27 sierpnia 2020 roku na próbie liczącej 1149 osób (w tym: 72,7% metodą CAPI, 17,0% – CATI i 10,4% – CAWI).

Ponowny wybór Andrzeja Dudy na prezydenta daje rządzącej większości i jej zwolennikom nadzieję na sprawne rządzenie i kontynuację realizowanego programu. Przeciwnicy obecnego obozu władzy mogą natomiast mieć nadzieję na zmianę w sposobie sprawowania urzędu przez prezydenta. Druga kadencja (i brak możliwości ubiegania się o prezydenturę po raz kolejny) może bowiem zachęcać głowę państwa do większej niezależności od rządzącej partii. U progu drugiej kadencji Andrzeja Dudy¹ zapytaliśmy o przewidywania i oczekiwania związane z rozpoczynającą się prezydenturą.

PRZEWIDYWANIA

Większość badanych spodziewa się, że prezydent będzie pełnił swoje obowiązki tak jak dotychczas (56%). Pozostali mają na ogół nadzieję, że druga kadencja Andrzeja Dudy będzie lepsza niż poprzednia (31%). Tylko nieliczni (8%) uważają, że prezydent będzie wykonywał swoje obowiązki gorzej niż dotychczas.

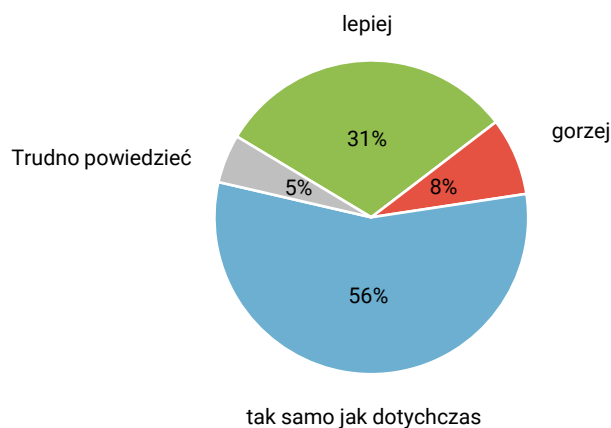
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (362) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 18 do 27 sierpnia 2020 roku na próbie liczącej 1149 osób (w tym: 72,7% metodą CAPI, 17,0% – CATI i 10,4% – CAWI).

RYS. 1. Czy spodziewa się Pan(i), że w czasie drugiej kadencji prezydent Andrzej Duda będzie swoje obowiązki pełnił:

Przewidywania dotyczące drugiej kadencji prezydenta wiążą się z oceną jego dotychczasowej działalności. Osoby pozytywnie oceniające działania prezydenta sądzą, że w czasie swojej drugiej kadencji Andrzej Duda będzie pełnił swoje obowiązki równie dobrze lub lepiej niż dotychczas. Niezadowoleni z działalności prezydenta uważają na ogół, że nic się w tym względzie nie zmieni, a więc będzie sprawował swoją funkcję tak samo źle. Ci spośród nich, którzy spodziewają się zmian, przewidują, że w przyszłości będzie raczej gorzej niż lepiej.

TABELA 1

Ocena działalności prezydenta	Czy spodziewa się Pan(i), że w czasie drugiej kadencji prezydent Andrzej Duda będzie swoje obowiązki pełnił:			
	lepiej	gorzej	tak samo jak dotychczas	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Dobra	49	1	47	3
Zła	7	19	71	3
Trudno powiedzieć	16	1	49	34

Kluczowe znaczenie dla przewidywań na drugą kadencję ma orientacja polityczna i światopoglądowa. Większość badanych identyfikujących się z lewicą lub politycznym centrum nie spodziewa się zmian w sposobie pełnienia swojej funkcji przez prezydenta (odpowiednio 74% i 64 %). Wśród osób deklarujących prawicowe poglądy polityczne odsetek respondentów przewidujących, że druga kadencja prezydenta Andrzeja Dudy będzie lepsza niż pierwsza, jest zbliżony do odsetka niespodziewających się zmian (odpowiednio 45% i 48%). Ponadto im częstszy udział w praktykach religijnych, tym częstsze nadzieje na poprawę.

W elektoratach lepszej kadencji spodziewają się głównie wyborcy Prawa i Sprawiedliwości (i partii koalicyjnych), natomiast sympatycy pozostałych ugrupowań na ogół nie przewidują zmian.

TABELA 2

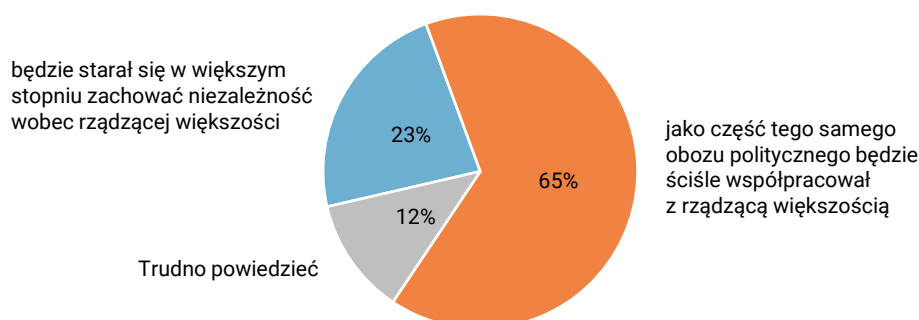
Potencjalne elektoraty	Czy spodziewa się Pan(i), że w drugiej kadencji prezydent Andrzej Duda będzie swoje obowiązki pełnił:			
	lepiej	gorzej	tak samo jak dotychczas	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	56	0	41	3
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	19	21	60	0
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)*	17	9	69	5
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)*	15	29	56	0
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	8	12	80	0

* Dane dotyczące potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować z ostrożnością ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Blisko dwie trzecie ogółu badanych (65%) spodziewa się, że prezydent jako część tego samego obozu politycznego będzie ściśle współpracował z rządzącą większością. Tylko niespełna co czwarty ankietowany (23%) sądzi, że będzie się on starał w większym stopniu zachować niezależność wobec Prawa i Sprawiedliwości.

CBOS

RYS. 2. Jak Pan(i) przypuszcza, czy podczas swojej drugiej kadencji prezydent Andrzej Duda:

Przekonanie, że prezydent podczas swojej drugiej kadencji będzie bardziej dystansował się wobec rządzącej większości, łączy się z opinią, że będzie wykonywał swoje obowiązki lepiej niż dotychczas. Większej niezależności spodziewa się blisko połowa przewidujących poprawę działania prezydenta. Wśród zakładających, że druga kadencja będzie taka sama lub gorsza niż pierwsza, takie opinie są dość odosobnione; dominuje pogląd, że prezydent będzie ściśle współpracował z rządzącą większością.

TABELA 3

Czy spodziewa się Pan(i), że w drugiej kadencji prezydent Andrzej Duda będzie swoje obowiązki pełnił:	Jak Pan(i) przypuszcza, czy podczas swojej drugiej kadencji prezydent Andrzej Duda:		
	będzie starał się w większym stopniu zachować niezależność wobec rządzącej większości	jako część tego samego obozu politycznego będzie ściśle współpracował z rządzącą większością	Trudno powiedzieć
	w procentach		
– lepiej	48	43	9
– gorzej	7	88	5
– tak samo jak dotychczas	13	75	12
Trudno powiedzieć	14	34	52

Przekonanie o spodziewanym ścisłym współdziałaniu prezydenta z Prawem i Sprawiedliwością przeważa wśród zwolenników wszystkich opcji politycznych. Podzielają je zadeklarowani wyborcy wszystkich analizowanych ugrupowań politycznych. Większej niezależności prezydenta częściej spodziewają się jednak osoby identyfikujące się z prawicą niż utożsamiający się z lewicą, wyborcy Prawa i Sprawiedliwości niż zwolennicy ugrupowań opozycyjnych.

TABELA 4

Potencjalne elektoraty	Jak Pan(i) przypuszcza, czy podczas swojej drugiej kadencji prezydent Andrzej Duda:		
	będzie starał się w większym stopniu zachować niezależność wobec rządzącej większości	jako część tego samego obozu politycznego będzie ściśle współpracował z rządzącą większością	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	37	51	12
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)*	24	69	7
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	21	76	3
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	13	82	5
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)*	8	89	3

* Dane dotyczące potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować z ostrożnością ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Ścisłej współpracy prezydenta z rządzącą większością częściej spodziewają się wyborcy Rafała Trzaskowskiego z II tury niż Andrzeja Dudy, choć i wśród nich przeważa opinia, że prezydent pozostanie integralną częścią rządzącego obozu.

TABELA 5

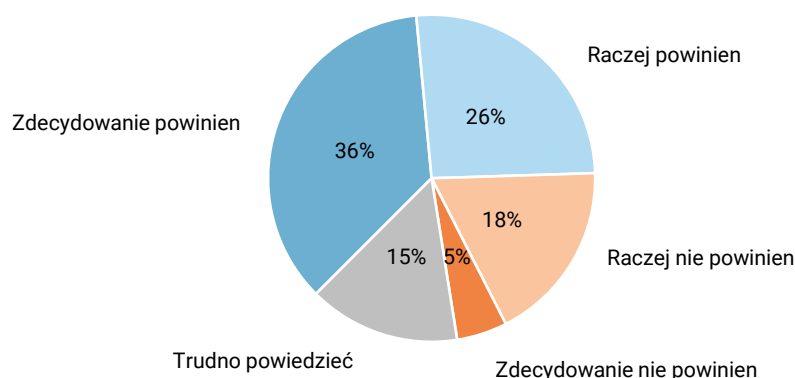
Elektoraty z II tury wyborów prezydenckich	Jak Pan(i) przypuszcza, czy podczas swojej drugiej kadencji prezydent Andrzej Duda:		
	będzie starał się w większym stopniu zachować niezależność wobec rządzącej większości	jako część tego samego obozu politycznego będzie ściśle współpracował z rządzącą większością	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wyborcy Andrzeja Dudy	37	51	12
Wyborcy Rafała Trzaskowskiego	10	85	5

OCZEKIWANIA

Większość badanych (62%) uważa, że prezydent Andrzej Duda powinien zmienić coś w sposobie sprawowania swojej funkcji. Mniej niż co czwarty ankietowany (23%) nie oczekuje zmian.

CBOS

RYS. 3. Czy, ogólnie rzecz biorąc, Andrzej Duda po ponownym objęciu urzędu prezydenta powinien coś zmienić w sposobie sprawowania swojej funkcji czy też nie?

Przekonanie o potrzebie zmian w sposobie sprawowania władzy przez prezydenta przeważa we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych. Potrzebę taką dostrzegają przede wszystkim osoby najlepiej wykształcone i sytuowane (80% badanych z wykształceniem wyższym i 83% ankietowanych o miesięcznych dochodach *per capita* co najmniej 3000 zł), mieszkańcy dużych miast, liczących co najmniej 500 tys. (82%), oraz młodszy respondenci – do 34 roku życia (76%). Rzadziej niż przeciętnie zmian oczekują badani z wykształceniem podstawowym (38%) i zasadniczym zawodowym (51%), osoby stosunkowo słabo sytuowane: o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 1500 zł (45%), mieszkańcy wsi (53%) oraz badani w wieku 55+ (51%).

Przekonanie, że prezydent powinien zmienić coś w sposobie sprawowania swojej funkcji, częściej wyrażają respondenci deklarujący lewicowe (88%) lub centrowe (71%) poglądy polityczne niż identyfikujący się z prawicą (51%).

Zmian oczekują przede wszystkim wyborcy ugrupowań opozycyjnych. Wśród sympatyków Prawa i Sprawiedliwości przeważa opinia, że prezydent nie powinien niczego zmieniać w sposobie sprawowania władzy, choć także wśród nich spora grupa widzi potrzebę zmian.

TABELA 6

Potencjalne elektoraty	Czy, ogólnie rzecz biorąc, Andrzej Duda po ponownym objęciu urzędu prezydenta powinien coś zmienić w sposobie sprawowania swojej funkcji czy też nie?		
	Powinien	Nie powinien	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	93	2	5
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	91	6	3
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)*	88	6	6
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)*	77	18	5
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	37	49	14

* Dane dotyczące potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować z ostrożnością ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Szczególnie istotne wydają się oczekiwania wyborców Andrzeja Dudy z ostatnich wyborów prezydenckich. Osoby, który poparły urzędującego prezydenta w II turze wyborów, są podzielone w opiniach. Tyle samo spośród nich uważa, że rozpoczynająca się kadencja powinna być nieco inna niż poprzednia, co oczekuje kontynuacji (po 43%). Jednoznacznie za zmianami opowiadają się wyborcy Rafała Trzaskowskiego.

TABELA 7

Elektoraty z II tury wyborów prezydenckich	Czy, ogólnie rzecz biorąc, Andrzej Duda po ponownym objęciu urzędu prezydenta powinien coś zmienić w sposobie sprawowania swojej funkcji czy też nie?		
	Powinien	Nie powinien	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wyborcy Andrzeja Dudy	43	43	14
Wyborcy Rafała Trzaskowskiego	93	2	5

Zmian oczekują nie tylko osoby źle oceniające działalność obecnego prezydenta, ale także duża część zadowolonych z jego pracy.

TABELA 8

Ocena działalności prezydenta	Czy, ogólnie rzecz biorąc, Andrzej Duda po ponownym objęciu urzędu prezydenta powinien coś zmienić w sposobie sprawowania swojej funkcji czy też nie?		
	Powinien	Nie powinien	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Dobra	43	41	16
Zła	92	2	6
Trudno powiedzieć	54	1	45

Osoby, które chciałyby zmian w sposobie sprawowania władzy przez prezydenta, prosiliśmy o sprecyzowanie swoich oczekiwań. Badani odpowiadali na pytanie otwarte, umożliwiające im swobodne formułowanie swoich opinii.

Ogromna większość wypowiedzi ankietowanych dotyczyła sposobu sprawowania urzędu przez prezydenta, bez wskazania konkretnych obszarów jego aktywności. Postulat, który wyraźnie dominował w odpowiedziach badanych, dotyczył większej niezależności prezydenta. Osoby, które dostrzegały potrzebę zmian, deklarowały, że prezydent powinien być niezależny od Prawa i Sprawiedliwości (i każdej innej partii), mieć własne zdanie i podejmować samodzielnie decyzje (*jako głowa państwa powinien być niezależny od partii, z której się wywodzi; być bardziej samodzielny, nie podpisywać wszystkiego, co dostanie do podpisu; cały czas przyklepuje, a powinien postawić się i sam zacząć decydować; mieć własne zdanie w niektórych sprawach, nie zawsze zgodne ze zdaniem Prezesa*). Z oczekiwaną większą niezależnością wiąże się dość często przywoływany postulat bycia prezydentem wszystkich Polaków – współpracy ze wszystkimi siłami politycznymi, otwarcia się na opozycję i wyborców, którzy nie głosowali na Andrzeja Dudę w ostatnich wyborach, jednoczenia Polaków, budowania porozumienia ze wszystkimi (*powinien brać pod uwagę wszystkie głosy, nie tylko swoich zwolenników; łagodzić konflikty, a nie zaostrzać; traktować wszystkich z jednakowym szacunkiem; popierać wszystkie partie jednakowo; powinien być prezydentem wszystkich Polaków, powinien bardziej się angażować w sytuacje z konfliktami i starać się o zgodę między Polakami*). Część osób ogólnie wyrażała oczekiwanie, że prezydent będzie słuchał ludzi, interesował się ich potrzebami, spotykał się z Polakami (*powinien zawsze stać po stronie obywateli; brać pod uwagę opinię publiczną; powinien słuchać narodu; poprawić kontakt z wyborcami*). Podkreślano ponadto, że prezydent powinien przestrzegać konstytucji i nie dopuszczać do jej łamania (*szanować konstytucję, na którą przysięga; stać na straży porządku konstytucyjnego; nie łamać samemu Konstytucji RP i nie dopuszczać do jej łamania przez obóz rządzący*). Oczekiwano także dotrzymywania przez prezydenta obietnic wyborczych, uczciwości i rzetelności w pełnieniu swojej funkcji (*powinien mniej obiecywać i bardziej się wywiązywać; spełniać swoje wszystkie obietnice wyborcze, nie tylko wybrane; przy pierwszym wyborze część jego obietnic nie została spełniona*). Niekiedy wskazywano, że prezydent powinien być bardziej stanowczy w podejmowaniu decyzji, odważny i zdecydowany w działaniu (*stanowczość decyzji, żeby nie był uległy*). Inne postulaty dotyczyły m.in. większej aktywności w życiu publicznym (*przejawiać większą inicjatywę ustawodawczą*), lepszej znajomości języków obcych (szczególnie angielskiego), poprawy stylu wystąpień publicznych (*przestać krzyczeć; prezydent zachowuje się podczas wielu wypowiedzi publicznych, nie jak mąż stanu, a polityczny harcownik w czasie wiecu*).

Co prezydent Andrzej Duda powinien zmienić w sposobie sprawowania swojej funkcji?

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH, ŻE PREZYDENT POWINIEN COŚ ZMIENIĆ W SPOSOBIE SPRAWOWANIA SWOJEJ FUNKCJI (N=711)

Postulaty dotyczące sposobu sprawowania urzędu

Postulat niezależności: uniezależnić się od PiS, podejmować samodzielnie decyzje, mieć własne zdanie	61%
Współpracować ze wszystkimi, być prezydentem wszystkich Polaków, nie dzielić Polaków, łagodzić konflikty	13%
Słuchać ludzi, interesować się ludźmi, wsłuchiwać się w głos i potrzeby społeczeństwa – ogólnie	5%
Przestrzegać konstytucji, nie łamać konstytucji	4%
Dotrzymać obietnic wyborczych, być wiarygodnym, być prawdomównym, uczciwym, mieć stałe poglądy	3%
Być bardziej zdecydowanym, stanowczym w podejmowaniu decyzji, odważnym	2%
Bardziej uczestniczyć w życiu publicznym, być bardziej aktywnym, korzystać z inicjatywy ustawodawczej	1%
Poprawić angielski, nauczyć się innych języków	1%
Poprawić styl wystąpień publicznych, przestać krzyczeć, nie zachowywać się jak na wiecu	1%
Zmienić sposób sprawowania funkcji, dbać o wizerunek urzędu, naprawić błędy – ogólnie i szczegółowo nieujęte wyżej postulaty	3%

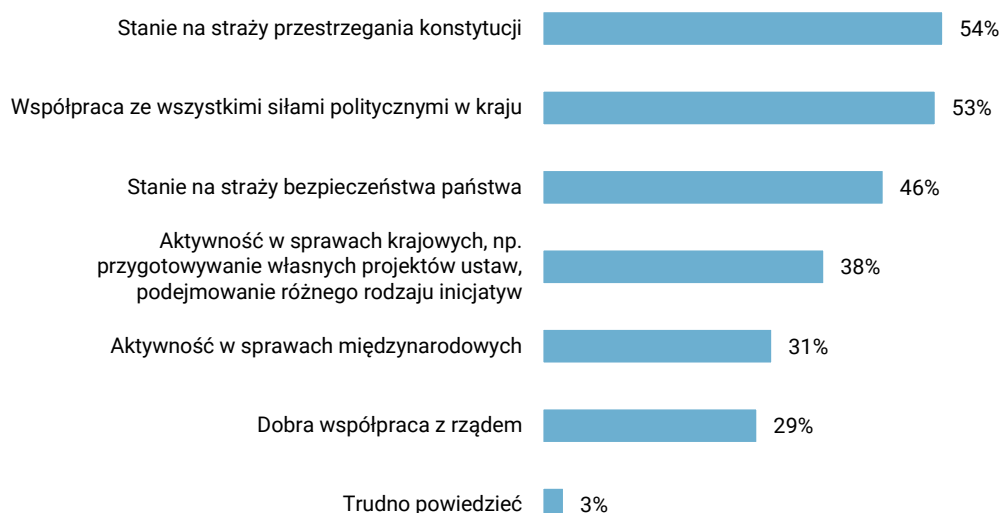
Postulaty dotyczące różnych obszarów życia społecznego

Dobrze, mądrze rządzić, polepszyć sytuację w kraju, dbać o dobro państwa, nie podpisywać głupich ustaw, lepiej robić dla ludzi – ogólnie	4%
Postulaty dotyczące poprawy sytuacji i polityki społeczno-gospodarczej: troszczyć się o gospodarkę, obniżyć podatki, zmniejszyć bezrobocie itp.	3%
Dbać o pracujących, nie tylko o emerytów, o ludzi w średnim wieku, podnieść pensje	2%
Postulaty ograniczenia świadczeń społecznych: odejść od socjału, zrobić coś z 500+; nie powinno się rozdawać pieniędzy	2%
Dbać o emerytów, opieka nad seniorami, podwyżka emerytur, emerytury bez podatku	2%
Zmienić stosunek do osób LGBT+, nie być homofobicznym, tolerancja i szacunek dla mniejszości	2%
Godnie reprezentować Polskę na arenie międzynarodowej, aktywność w polityce zagranicznej	2%
Kościół – ograniczenie wpływu, wypowiedzenie konkordatu, opodatkowanie	1%
Dbać o rolników, rolnictwo, wcześniejsze emerytury dla rolników	1%
Dbać o rodziny, dzieci	1%
Opieka nad potrzebującymi pomocy: biednymi, chorymi, niepełnosprawnymi, sierotami	1%
Lepszy dostęp do leczenia, większe nakłady na opiekę zdrowotną	1%
Poprawa w edukacji: uwzględnić głos nauczycieli, zwiększyć nakłady na edukację	1%
Poprawa w wymiarze sprawiedliwości – różnie rozumiana	1%
Inne	2%
Krytycznie o prezydencie, nie powinien być prezydentem, powinien podać się do dymisji, wszystko powinien zmienić	2%
Trudno powiedzieć, nie wiem	6%

Druga grupa wypowiedzi badanych dotyczyła oczekiwanych obszarów zainteresowania i działalności prezydenta. Poza ogólnymi postulatami dotyczącymi dobrych rządów i poprawy sytuacji w kraju, najwięcej głosów odnosiło się do polityki społeczno-ekonomicznej. Oczekiwano m.in. priorytetowego traktowania spraw gospodarczych, obniżenia podatków, zmniejszenia bezrobocia (*sprawować rozsądny nadzór nad [...] rozwojem gospodarczym i społecznym, tak jak gospodarz we własnym domu; spowodować zwiększenie miejsc pracy; zmniejszyć podatki; zwiększyć kwotę wolną od podatku*). Postulowano, aby prezydent bardziej dbał o osoby pracujące i ich dochody, szczególnie o tych, którzy nie otrzymują żadnych świadczeń od państwa (*by ludzie pracujący mieli jakieś przywileje; powinien wspomóc finansowo ludzi w wieku 26–60/65 lat – do emerytury, którzy nie mają dzieci, oraz tych, których dzieci są już pełnoletnie*). Pojawiały się także postulaty ograniczenia świadczeń społecznych: m.in. modyfikacji programu Rodzina 500+ (*nie rozdawać za darmo pieniędzy; zlikwidować 500+; pieniądze, co bierze z podatków i daje tak innym, nie liczy się, co będzie później*). Z drugiej strony mówiono także o potrzebie dalszego wspierania emerytów, m.in. o podwyżkach świadczeń emerytalnych (*podwyższyć najniższe emerytury; żeby o emerytach pamiętał; dla emerytów powinien być zmniejszony podatek, opieka nad seniorami*). Inne postulowane niekiedy pola zainteresowania i działalności prezydenta to rolnictwo, polityka prorodzinna i polityka społeczna, opieka zdrowotna, edukacja i wymiar sprawiedliwości. Ponadto apelowano do prezydenta o zmianę stosunku do osób LGBT+, tolerancję i szacunek dla mniejszości (*nie być homofobicznym; kategorycznie powinien zmienić swój stosunek do Polaków o innej orientacji seksualnej*). Pojawiły się też głosy odnoszące się do oczekiwanego ograniczenia wpływu Kościoła w Polsce. Część postulatów dotyczyła polityki zagranicznej: godnego reprezentowania Polski na arenie międzynarodowej, budowania dobrych relacji ze Stanami Zjednoczonymi, Unią Europejską oraz krajami sąsiednimi (*Zbudować poprawne, najlepiej bardzo poprawne, relacje z naszym najbliższym sąsiadem – Rosją; zdecydowanie lepsze działania na okoliczność takich wydarzeń jak na Białorusi czy Ukrainie; polepszyć komunikację międzynarodową*).

Niezależnie od postrzeganej potrzeby zmian w sposobie sprawowania urzędu, wszystkich respondentów zapytaliśmy o ich ogólne oczekiwania wobec rozpoczynającego drugą kadencję prezydenta. Z podanej listy badani mogli wybrać dwie, trzy ważne dla nich kwestie. Najwięcej osób chciałoby przede wszystkim, aby prezydent stał na straży przestrzegana konstytucji w Polsce (54%) oraz aby współpracował ze wszystkimi siłami politycznymi w naszym kraju (53%). Na trzecim miejscu wśród priorytetów znalazło się dbanie o bezpieczeństwo państwa, wskazane przez 46% ankietowanych.

RYS. 4. Czego, najogólniej rzecz biorąc, oczekiwał(a)by Pan(i) od rozpoczynającego drugą kadencję prezydenta?

Oczekiwania wobec prezydenta są zróżnicowane w elektoratach partyjnych. Wśród wyborców Prawa i Sprawiedliwości wszystkie wymienione kwestie uzyskały dość dużą liczbę wskazań. Zwolennikom rządzącej partii zależy przede wszystkim na tym, aby prezydent stał na straży bezpieczeństwa państwa. Wielu z nich liczy na dobrą współpracę z rządem (drugi najczęściej wskazywany postulat w tym elektoracie), jednak niewiele mniej oczekuje od prezydenta współdziałania ze wszystkimi siłami politycznymi w kraju. Także dla nich ważne jest, aby prezydent pilnował przestrzegania konstytucji. Zbliżone do siebie i jednocześnie bardzo klarowne oczekiwania wobec prezydenta mają sympatycy Koalicji Obywatelskiej i Lewicy. Dla obu elektoratów priorytetowe są: współpraca prezydenta ze wszystkimi siłami politycznymi oraz stanie na straży przestrzegania konstytucji. Dla zwolenników Polskiego Stronnictwa Ludowego najważniejsze jest współdziałanie ze wszystkimi siłami politycznymi w kraju. Częściej niż inni liczą też oni na aktywność prezydenta w sprawach międzynarodowych. Deklaracje wyborców Konfederacji są mniej jednoznaczne niż pozostałych ugrupowań opozycyjnych. Tak jak pozostałe elektoraty oczekują od prezydenta współdziałania ze wszystkimi siłami politycznymi oraz dbania o przestrzeganie konstytucji. Częściej niż wyborcy innych ugrupowań widzą potrzebę aktywności prezydenta w sprawach krajowych, a także stania na straży bezpieczeństwa państwa.

TABELA 9

Czego, najogólniej rzecz biorąc, oczekiwaf(a)by Pan(i) od rozpoczynającego drugą kadencję prezydenta?	Potencjalne elektoraty				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)*	Polskie Stronictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)*	Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)
	w procentach				
Aktywność w sprawach krajowych, np. przygotowywanie własnych projektów ustaw, podejmowanie różnego rodzaju inicjatyw	38	34	39	28	51
Aktywność w sprawach międzynarodowych	33	21	26	53	33
Dobra współpraca z rządem	47	18	8	21	7
Stanie na straży przestrzegania konstytucji	42	76	65	46	50
Współpraca ze wszystkimi siłami politycznymi w kraju	41	75	79	71	57
Stanie na straży bezpieczeństwa państwa	53	38	41	46	54
Trudno powiedzieć	2	1	0	0	0

* Dane dotyczące potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować z ostrożnością ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Wyborcy Andrzeja Dudy z ostatnich wyborów prezydenckich podobnie często wskazywali wszystkie wymienione kwestie. Największa część spośród nich zgodziła się co do tego, że prezydent powinien przede wszystkim stać na straży bezpieczeństwa państwa. Z kolei wyborcy Rafała Trzaskowskiego kładli nacisk na współpracę prezydenta ze wszystkimi siłami politycznymi w kraju oraz na pilnowanie przestrzegania konstytucji w Polsce.

RYS. 5. Czego, najogólniej rzecz biorąc, oczekiwał(a)by Pan(i) od rozpoczynającego drugą kadencję prezydenta?

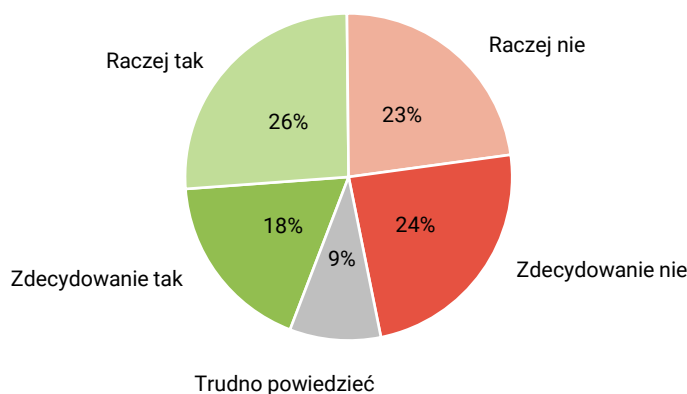
ZADOWOLENIE Z OBECNEGO UKŁADU POLITYCZNEGO

Po wygranych przez Prawo i Sprawiedliwość wyborach prezydenckich i parlamentarnych oraz utworzeniu rządu Beaty Szydło, w listopadzie 2015 roku zapytaliśmy naszych respondentów o ich stosunek do uzyskania pełni władzy w kraju przez jeden obóz polityczny. Opinie były wówczas podzielone: 45% stwierdziło, że to dobra sytuacja dla kraju, 43%, że to niedobrze². Choć w kolejnych wyborach Prawo i Sprawiedliwość utraciło większość w Senacie, jednak władza w kraju pozostaje w rękach jednego obozu politycznego.

Opinia publiczna w tej kwestii pozostaje podzielona, choć jest minimalnie bardziej krytyczna: 44% badanych jest zadowolone z obecnego układu politycznego, 47% – niezadowolone.

² Por. komunikat CBOS „Oczekiwania wobec nowego rządu”, listopad 2015 (oprac. B. Roguska).

RYS. 6. Prawo i Sprawiedliwość ma większość w Sejmie. Rząd i prezydent wywodzą się z tego samego obozu politycznego. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to sytuacja dobra dla kraju?

Najbardziej zadowolone są osoby deklarujące prawicowe poglądy polityczne, spośród których 71% sądzi, że obecna sytuacja polityczna jest dobra dla kraju. Większość deklarujących poglądy lewicowe, ale także centrowe jest przeciwnego zdania (odpowiednio 87% i 60%). Zadowoleniu z obecnej sytuacji sprzyja religijność.

Rozbieżne opinie w tej kwestii mają wyborcy poszczególnych elektoratów. Zadowoleni z obecnego układu politycznego są wyborcy Prawa i Sprawiedliwości. W pozostałych elektoratach przeważa pogląd, że sprawowanie władzy przez jeden obóz polityczny, który ma większość w Sejmie, rząd i prezydenta, jest niekorzystne dla kraju. Szczególnie często z opinią tą zgadzają się zwolennicy Koalicji Obywatelskiej i Lewicy.

TABELA 10

Potencjalne elektoraty	Prawo i Sprawiedliwość ma większość w Sejmie. Rząd i prezydent wywodzą się z tego samego obozu politycznego. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to sytuacja dobra dla kraju?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	87	8	5
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)*	41	55	4
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	27	65	8
Lewica (Nowa Lewica – dawniej SLD, Wiosna, Lewica Razem)*	12	88	0
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	9	91	0

* Dane dotyczące potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować z ostrożnością ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Większość wyborców Andrzeja Dudy z II tury jest zadowolona z obecnego układu politycznego. Wyborcy Rafała Trzaskowskiego są zgodni, że obecna sytuacja jest niedobra dla kraju.

TABELA 11

Elektoraty z II tury wyborów prezydenckich	Prawo i Sprawiedliwość ma większość w Sejmie. Rząd i prezydent wywodzą się z tego samego obozu politycznego. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to sytuacja dobra dla kraju?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wyborcy Andrzeja Dudy	79	13	8
Wyborcy Rafała Trzaskowskiego	7	90	3

Wyniki badania pokazują wyraźny rozdźwięk między przewidywaniami i oczekiwaniami dotyczącymi drugiej kadencji prezydenta Andrzeja Dudy. Dominuje przekonanie, że prezydent będzie pełnił swoje obowiązki tak samo jak dotychczas i jako część sprawującego władzę obozu politycznego będzie ściśle współpracował z rządzącą większością. Jednocześnie jednak większość Polaków oczekuje zmian w sposobie pełnienia swojej funkcji przez prezydenta. Oczekiwania te są dość jednoznaczne i dotyczą przede wszystkim większej niezależności prezydenta od partii, z której się wywodzi. Do najczęściej wyrażanych pod adresem głowy państwa postulatów należy podejmowanie współpracy ze wszystkimi siłami politycznymi w kraju oraz stanie na straży przestrzegania konstytucji.

Zmian w sposobie sprawowania władzy przez prezydenta oczekują, co zrozumiałe, przed wszystkim wyborcy opozycji. Postulaty zmian znajdują jednak także spore grono zwolenników wśród wyborców prezydenta z drugiej tury, a także wśród sympatyków Prawa i Sprawiedliwości. Niemal tak samo często jak dobrej współpracy z rządzącą większością oczekują oni współdziałania prezydenta ze wszystkimi siłami politycznymi w kraju.

Opracowała

Beata Roguska